

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE "IULIU HAȚIEGANU" CLUJ-NAPOCA

616,31
P 32

Parodontologie 1

Noțiuni de bază

2019

Facultatea de Medicină Dentară

AUTORI: Alexandra Roman, Luminița Lazăr,
Petra Șurlin, Ștefan-Ioan Stratul

UMF

UNIVERSITATEA DE
MEDICINĂ ȘI FARMACIE
IULIU HAȚIEGANU
CLUJ-NAPOCA

616.31
P 32

ALEXANDRA ROMAN

LUMINIȚA LAZĂR

PETRA ȘURLIN

ȘTEFAN-IOAN STRATUL

PARODONTOLOGIE 1

NOȚIUNI DE BAZĂ

756280

SL 2

Editura Medicală Universitară Iuliu Hațieganu

CLUJ-NAPOCA
2019

CUPRINS	Pag.
INTRODUCERE	8
CAPITOLUL 1. Elemente anatomice de vulnerabilitate ale parodontiului	9
1.1.Parodonțiul - generalități	9
1.2. Aspect microscopic al mucoasei gingivale. Elemente microscopice de vulnerabilitate	9
1.2.1. <i>Împărțirea topografică a mucoasei gingivale</i>	9
1.2.2. <i>Aspectul microscopic al epitelului gingival extern</i>	10
1.2.3. <i>Aspectul microscopic al epitelului sulcular</i>	11
1.2.4. <i>Aspectul microscopic al epitelului joncțional</i>	11
1.2.5. <i>Aspectul microscopic al laminei propria</i>	12
1.3.Cementul radicular	14
1.4.Ligamentul parodontal	15
1.5.Osul alveolar	17
1.6.Vascularizația și inervația parodonțiului	17
1.7.Formarea și dezvoltarea parodonțiului	18
1.8.Erupția pasivă alterată	21
CAPITOLUL 2. Placa dentară	23
2.1.Generalități	23
2.2.Habitatul oral	24
2.3.Formarea plăcii dentare (biofilmului oral)	25
2.3.1. <i>Etape în formarea plăcii dentare</i>	25
2.3.2. <i>Aranjamente bacteriene speciale în placa dentară</i>	27
2.3.3. <i>Matricea extra-celulară</i>	27
2.4. Placa dentară ca biofilm și consecințele vieții în comunitate	28
2.5.Microbiota asociată diferitelor statusuri parodontale	31
2.6.Complexe bacteriene specifice	33
CAPITOLUL 3. Bacterii parodontopatogene	37
3.1.Criterii de includere ale bacteriilor subgingivale în categoria patogenilor parodontali	37
3.2.Considerații asupra patogenilor parodontali	38
3.2.1. <i>Patogenii parodontali-generalități</i>	38
3.2.2. <i>Aggregatibacter (Actinobacillus) actinomycetemcomitans</i>	39
3.2.3. <i>Porphyromonas gingivalis</i>	42
3.2.4. <i>Tannerella forsythia</i>	44
3.2.5. <i>Rolul herpesvirusurilor în patogenia bolii parodontale</i>	45
CAPITOLUL 4. Patogenia parodontitelor	50
4.1.Generalități	50
4.2.Statusul imunității înnăscute în parodonțiul sănătos și bolnav	50
4.3.Interacțiunea dintre leucocitele polimorfonucleare neutrofile parodontale și biofilmul subgingival	52
4.4.Faza de rezoluție/terminare	54
4.5.Mecanisme de producere a distrucției parodontale	56
4.5.1. <i>Vedere de ansamblu</i>	56
4.5.2. <i>Distrucția parodontală mediată de PMNn</i>	57
4.5.3. <i>Distrucția parodontală produsă de mediatorii pro-inflamatori. Tipuri de mediatori</i>	58
4.6.Stadializarea histopatologică a leziunilor parodontale	61
4.7.Rolul limfocitelor T	62
4.8.Rolul axei RANKL-RANK-OPG în distrucția osului alveolar	64
4.9.Condiții care trebuie reunite pentru a declanșa pierderea de atașament	65
CAPITOLUL 5. Examenul clinic parodontal. Examenul mucoasei gingivale și al factorilor de risc locali	69
5.1.Anamneza	69
5.2.Motivul prezentării	69
5.3. Mucoasa gingivală. Aspecte teoretice	70

5.3.1. Mucoasa gingivală. Entități topografice	70
5.3.2. Mucoasa gingivală. Înălțime	71
5.3.3. Mucoasa gingivală. Grosime	72
5.3.4. Importanța gingiei fixe în menținerea stării de sănătate parodontală	73
5.3.5. Mucoasa gingivală. Aspect macroscopic normal	74
5.3.6. Aspectul macroscopic al gingiei inflamate	74
5.4. Examenul clinic al mucoasei gingivale	75
5.4.1. Evaluarea statusului gingival	75
5.4.2. Măsurarea dimensiunii gingivale verticale (înălțimii)	76
5.4.3. Măsurarea grosimii gingivale	77
5.5. Frenurile și bridele	78
5.6. Evaluarea igienei orale	78
5.7. Evaluarea factorilor de risc locali	79
5.7.1. Aspecte teoretice	79
5.7.2. Aspecte practice	81
CAPITOLUL 6. Examenul clinic parodontal. Elemente de diagnostic ale pierderii de atașament	83
6.1. Punga parodontală. Nivelul de atașament. Aspecte teoretice	83
6.2. Punga parodontală. Nivelul de atașament. Aspecte practice	84
6.3. Defectele osoase verticale sau infra-osoase. Aspecte teoretice	85
6.4. Defectele osoase verticale sau infra-osoase. Aspecte practice	86
6.5. Retracția (recesiunea) gingivală	87
6.5.1. Retracția gingivală. Aspecte teoretice	87
6.5.2. Retracția gingivală. Aspecte practice	88
6.6. Leziunile inter-radiculare sau de furcație	88
6.6.1. Leziunile inter-radiculare. Aspecte teoretice	88
6.6.2. Leziunile inter-radiculare. Aspecte practice	89
6.7. Mobilitatea dentară	89
6.7.1. Mobilitatea dentară. Aspecte teoretice	89
6.7.2. Mobilitatea dentară. Aspecte practice	90
6.8. Migrarea dentară patologică	90
6.8.1. Migrarea dentară patologică. Aspecte teoretice	90
6.8.2. Migrarea dentară patologică. Aspecte practice	92
6.9. Hipersensibilitatea dentinară	92
6.10. Prezența găurilor negre.	93
6.10.1. Prezența găurilor negre. Aspecte teoretice	93
6.10.2. Prezența găurilor negre. Aspecte practice	93
CAPITOLUL 7. Examenul radiologic în parodontologie	96
7.1. Informații furnizate de examenul radiografic	96
7.2. Caracteristici anatomice normale ale osului alveolar	97
7.3. Imagini radiologice caracteristice distrucției parodontale	98
7.4. Aspectul radiografic în tipuri particulare de parodontite	100
7.5. Limitele examenului radiologic	101
7.6. Aspecte practice ale examenului radiologic	101
CAPITOLUL 8. Teste de diagnostic microbiologic în parodontologie	103
8.1. Indicațiile testelor microbiologice în parodontologie	103
8.2. Metode de prelevare a probelor. Protocolul de prelevare	104
8.3. Metode convenționale de identificare bacteriană	105
8.4. Identificarea produșilor de metabolism bacterian	106
8.5. Metode moleculare de identificare ale bacteriilor	107
8.5.1. Date generale	107
8.5.2. Probele de acizi nucleici	107
8.5.3. Metode de amplificare ale acizilor nucleici	108
8.5.4. Tipuri de teste microbiologice folosite pentru identificarea genetică a bacteriilor	111

CAPITOLUL 9. Clasificarea condițiilor și afecțiunilor parodontale. Sănătatea parodontală. Gingivitele	114
9.1.Date generale despre clasificarea afecțiunilor parodontale	114
9.2. Sănătatea parodontală	115
9.2.1. Definierea stării de sănătate parodontală	115
9.2.2. Aspecte histologice ale sănătății parodontale	115
9.2.3. Factori de influență (de risc) ai sănătății parodontale	117
9.2.4. Placa bacteriană și sănătatea clinică parodontală	118
9.2.5. Indicatorii sănătății clinice parodontale	118
9.2.6. Sănătatea parodontală și scopurile terapeutice pentru un parodonțiu bolnav sau redus	121
9.3.Clasificarea gingivitelor	122
9.4.Gingivita indusă de placă	122
9.5.Inflamații gingivale asociate modificărilor hormonale feminine	124
9.6.Modificări de volum gingival medicamentoase	126
9.6.1. Definiția modificărilor de volum gingival	126
9.6.2. Patogenie, histologie	126
9.6.3.Modificări gingivale asociate ciclosporinei	127
9.6.4.Managementul modificărilor de volum gingival medicamentoase	128
9.7. Afecțiunile gingivale neinduse de placa bacteriană	130
9.7.1. Anomalii genetice de dezvoltare	130
9.7.2. Infecții specifice	131
9.7.3. Condiții inflamatorii și imune	133
9.7.4. Afecțiuni muco-cutanate autoimune	134
9.7.5. Boli inflamatorii granulomatoase (granulomatoza orofacială)	135
9.7.6.Procese reactive	136
9.7.7. Leziuni premaligne	136
9.7.8.Leziuni maligne	137
9.7.9. Alte leziuni gingivale	137
CAPITOLUL 10. Clasificarea condițiilor și afecțiunilor parodontale. Parodontitele	148
10.1.Date de prevalență	148
10.2.Clasificarea parodontitelor din 1999	149
10.2.1.Aspecte generale	149
10.2.2. Parodontita cronică	150
10.2.3.Parodontita agresivă – informații vechi și noi	150
10.3.Clasificarea parodontitelor din 2018	152
10.4.Parodontita (2018)	154
10.4.1.Obiectivele diagnosticului de parodontită	154
10.4.2.Simptomele parodontitei	154
10.4.3.Stadializarea parodontitei	155
10.4.4.Gradele parodontitei	155
10.4.5.Parodontita cu localizare incisivo-molară	156
10.5.Progresia parodontitelor	157
10.6.Bolile periimplantare	157
CAPITOLUL 11. Parodontitele ca manifestări ale unor boli sistemice	163
I.Boli sistemice cu impact asupra inflamației parodontale	163
11.1.Boli genetice	163
11.1.1.Boli asociate cu anomalii imune	163
11.1.2.Boli care afectează mucoasa orală și gingia	165
11.1.3.Boli care afectează țesutul conjunctiv	165
11.1.4.Afecțiuni metabolice și endocrine	165
11.2. Imunodeficiențe dobândite	166
11.3.Bolile inflamatorii	168
II.Alte boli posibil corelate cu parodontita	168

III. Boli sistemice care duc la distrucție parodontală independent de parodontită

11.4. Impactul parodontal al infecției cu virusul HIV

11.4.1. Date generale de prevalență și tratament

11.4.2. Manifestări orale în infecția cu HIV

11.4.3. Manifestări parodontale mai frecvente în infecția cu HIV

Capitolul 12. Urgențele parodontale de natură infecțioasă

12.1. Clasificarea urgențelor parodontale sau afecțiunile parodontale acute

12.2. Bolile parodontale necrozante - fiziopatologie

12.3. Gingivita necrozantă

12.3.1. Prevalența GN

12.3.2. Flora microbiană din bolile parodontale necrozante

12.3.3. Factorii predispozanți (de risc) ai GN

12.3.4. Diagnosticul pozitiv și diferențial al GN

12.3.5. Evoluția GN

12.3.6. Tratamentul GN la persoanele seronegative HIV

12.4. Abcesul parodontal

12.4.1. Abcesul parodontal definiție și prevalență

12.4.2. Clasificarea abcesului parodontal

12.4.3. Fiziopatologia abcesului parodontal

12.4.4. Abcesul parodontal - semne și simptome

12.4.5. Abcesul parodontal - diagnostic

12.4.6. Tratamentul abcesului parodontal

12.5. Gingivo-stomatita herpetică

CAPITOLUL 13. Factori de risc generali ai afecțiunilor parodontale. Factorii genetici, fumatul, stresul, alimentația

13.1. Factorii de risc genetici

13.1.1. Dovezi care susțin influența factorilor de risc genetici în parodontite

13.1.2. Polimorfismul genetic

13.1.3. Sistemul major de histocompatibilitate

13.1.4. Teste de susceptibilitate genetică

13.2. Fumatul ca factor de risc general în parodontite

13.2.1. Boala parodontală la fumători

13.2.2. Parodontita cu evoluție rapidă și fumatul

13.2.3. Efectul fumatului asupra parodonțiului

13.3. Stresul ca factor general de risc al bolii parodontale

13.3.1. Corelații epidemiologice între stres și parodontită

13.3.2. Mecanisme patogenetice de influență a stresului asupra parodontitei

13.4. Alimentația și parodontita

CAPITOLUL 14. Factori de risc sistemici ai afecțiunilor parodontale. Diabetul

14.1. Inflamația sistemică subclinică

14.2. Diabetul. Generalități

14.3. Plauzibilitatea biologică a corelației diabetului cu parodontita

14.4. Corelații epidemiologice între diabet și parodontită

14.5. Tratamentul parodontal al pacienților diabetici

14.5.1. Evaluarea riscului de hipoglicemie în cabinet

14.5.2. Etape de tratament ale pacientului diabetic diagnosticat cu parodontită

14.5.3. Necesarul de antibioterapie la pacientul diabetic

14.6. Alte afecțiuni orale la pacienții diabetici

CAPITOLUL 15. Factori de risc sistemici ai afecțiunilor parodontale. Boala cardio-vasculară și obezitatea

15.1. Conceptul infecției de focar

15.2. Ateroscleroza

15.3. Plauzibilitatea biologică a corelației dintre parodontită și boala cardio-vasculară

15.4. Corelații epidemiologice parodontită - boala cardio-vasculară

15.5.Corelații intervenționale între parodontită și boala cardiovasculară	214
15.6.Corelația parodontitei cu accidentul cerebrovascular	215
15.7.Considerații asupra dovezilor actuale furnizate de literatură	215
15.8.Recomandări pentru practica clinică	216
15.9.Obezitatea, posibil factor de risc în parodontite	216
CAPITOLUL 16. Asocierea parodontitei cu unele complicații ale sarcinii	221
16.1. Plauzibilitatea biologică a influenței parodontitei asupra evoluției sarcinii	221
16.2.Corelația epidemiologică între parodontită și complicațiile sarcinii	222
16.3.Influența tratamentului parodontal asupra complicațiilor sarcinii	222
16.4.Tratamentul parodontal la gravide	223
CAPITOLUL 17. Planul de tratament parodontal. Detartrajul supra-gingival	226
17.1.Justificarea și scopul tratamentului parodontitei	226
17.2.Etape de tratament în parodontită	227
17.3.Terapia inițială sau faza de igienizare sau tratamentul parodontal non-chirurgical	228
17.3.1. <i>Controlul personal al plăcii dentare</i>	228
17.3.2. <i>Detartrajul supra-gingival</i>	230
17.3.3. <i>Tehnica de detartraj supra-gingival</i>	231
17.3.4. <i>Eliminarea factorilor de risc locali</i>	232
CAPITOLUL 18. Terapia de modulare	236
18.1.Generalități	236
18.2.Modificatori ai biofilmului. Probioticele	236
18.3.Modificatori ai răspunsului organismului	238
18.3.1. <i>Medicamente antiinflamatorii nesteroidiene</i>	238
18.3.2. <i>Medicația anti-citokinică</i>	239
18.3.3. <i>Inhibitorii metaloproteinazici</i>	239
18.3.4. <i>Molecule cu rol în faza de rezoluție a inflamației</i>	240
CAPITOLUL 19. Leziunile de furcație	244
19.1.Aspecte de anatomie ale furcației cu relevanță clinică	244
19.2.Diagnosticul și prognosticul leziunilor de furcație	245
19.3.Variante de tratament ale leziunilor de furcație	246
19.4.Algoritmi terapeutici în leziunile de furcație	248